

Sameparlamentarikerkonferansen samlet i Tråante/Trondheim den 7. februar 2017 behandlet temaet sannhet og forsoning for det samiske folket og uttaler følgende:

Vi påpeker at samene som ett folk og urfolk, i både nasjonal og grenseoverskridende perspektiv, har retten til selvbestemmelse og rett til å kjenne egen historie, eksistere som ett samisk folk, og bestemme over egen utvikling og prioriteringer;

Vi understreker at samene er ett folk bosatt i statene Finland, Norge, Russland og Sverige som i forskjellig grad har vært, eller fortsatt er, utsatt for assimileringprosesser av de respektive statene og som oppfattes negativt av det samiske folket og sivilsamfunn på nasjonalt og internasjonalt nivå;

Vi fremhever at de respektive statenes assimileringprosesser har rammet samene på kollektivt og individuelt nivå både i nasjonalt og grenseløst perspektiv, som ett folk, urfolk og minoritet, på tvers av geografi, alder, kjønn og individer med særskilte behov, og innenfor sivile, politiske, økonomiske, kulturelle og sosiale rettighetsområder;

Vi erkjenner at vi fremdeles ikke har oppnådd reell likestilling og likeverd mellom det samiske folk og majoritetsbefolkningene i de respektive statene;

Vi påpeker at statlig assimileringpolitikk overfor det samiske folk har forhindret utviklingen og oppnåelsen av reell likestilling og likeverd mellom det samiske folk og de øvrige sivilsamfunn på lokalt, nasjonalt, regionalt, grenseoverskridende og internasjonalt nivå;

Vi påpeker videre behov for at kulturelt tilpassede prosesser igangsettes som garanterer kompetanse og kjennskap til samiske forhold, for å avdekke og dokumentere historiske og eksisterende assimileringprosesser og -politikk overfor det samiske folk og som kan avdekke hvilke konsekvenser slike prosesser og politikk kan ha hatt og har fremdeles for det samiske folket, for dagens og fremtidige generasjoner. For å kunne oppnå forsoning, må vi først gjennomgå en sannhetsprosess;

Vi fremholder at aksept, erkjennelse og forsoning ikke bare handler om forholdet mellom samer og ikke-samer, men i like stor grad om aksept og erkjennelse om at assimileringen rammet ulike samer og ulike samfunn ulikt. Det er behov for økt åpenhet om mangfold og ulikheter i samers og samiske lokalsamfunns erfaringer, fortellinger og virkelighetsbeskrivelser knyttet til assimilering og dagens virkelighet;

Vi ser viktigheten i å igangsette forsoningsprosesser som bærer på de negative konsekvensene og utvikling påført det samiske folket, både på kollektivt og individuelt nivå, gjennom assimileringprosesser. Vi forventer at sannhets- og forsoningsprosessen dessuten fører til oppreisning for det samiske folk;

Vi vedtar å kartlegge allerede igangsatte sannhet og forsoningsprosesser og støtter dette.

Vi oppfordrer de respektive statene, i samråd med de respektive sameting å bli enig om metoder og vilkår for å igangsette sannhets- og forsoningsprosesser, enkeltpersoner skal på frivillig basis kunne delta i prosessen og få tilbud om psykisk støtte underveis, og at det avsettes tilstrekkelige menneskelige, tekniske og finansielle ressurser til slikt arbeid;

Vi viser til arbeidet i Sannhets- og forsoningskommisjonen i Canada og kommisjonens rapport og resultater og oppfølging av dette arbeidet på nasjonalt nivå og blant urfolk selv, som på mange måter kan trekkes frem som et godt eksempel og veiviser for fremtidige samiske sannhets- og forsoningsprosesser i samiske områder og i de nordiske land.

Vi forplikter oss til å informere om utviklingen av sannhets og forsoningsprosesser, og til å bidra til at slike prosesser igangsettes nasjonalt, og i grenseoverskridende regi der det er nødvendig;

Vi forventer at formålet med sannhets- og forsoningsprosessen er å granske og dokumentere historisk undertrykkelse og overgrep og brudd på menneskerettigheter, avklare hvordan dette i dagens situasjon påvirker det samiske folk og våre samfunn, samt foreslå hvordan forholdet mellom det samiske folk, statene og samene seg imellom kan styrkes;

Vi forventer også at resultatet fra sannhets- og forsoningsprosessene skal være at statene tar ansvar og i samråd med sametingene, styrker samenes stilling som folk i de nordiske landene

Vi hevder at for å oppnå reell likestilling og likeverd må de internasjonalt aksepterte og bindene menneskerettigheter og urfolksrettigheter respekteres og implementeres på lokalt, nasjonalt, regionalt, grenseoverskridende og internasjonalt nivå, spesielt urfolkserklæringen;

Sámeparlamentarihkkárkonferánsa, čoggganan Tråantes guovvamánu 7. b. 2017 meannudii fáttá duohtavuohta ja soabadeapmi sámi álbmoga várás ja cealká čuovvovačča:

Mii čujuhit ahte sámiin go lea sierra álbmot ja eamiálbmot, sihke našunála ja rájárasttideaddji perspektiivvas, lea iešmearridanvuoigatvuohta ja lea vuoigatvuohta dovdat iežaset historjjá, eallit sámi álbmogin, ja mearridit sin iežaset ovdáneami ja vuoruhemiid;

Mii deattuhit ahte sámit lea okta álbmot geat ássat stáhtain Norga, Ruošša, Ruotta ja Suopma, geat iešguđege dásis leat leamaš, dahje ain leat, gártan vásihit assimilašuvdnaproseassaid guoskevaš stáhtain ja maid sámi álbmot ja siviila servodat atnet fuotnin našunála ja riikkaidgaskasaš dásis;

Mii deattuhit ahte guoskevaš stáhtaid assimilerenproseassat leat čuohcan sámiide oktasaččat ja individuála dásis sihke našunála ja rájárasttideaddji perspektiivvas, go lea okta álbmot, eamiálbmot ja veahádat, rastá geografii, agi, sohkabeali ja indiviidat geain leat sierra dárbbut, ja siviila, politihkalaš, ekonomalaš, kultuvrralaš ja sosiála vuoigatvuođasurggiid siskkobealde;

Mii deattuhit ahte mii eat vel ge leat olahan duohta dáseárvvu ja ovttáárvosašvuođa sámi álbmoga ja majoritehta álbmoga gaska guoskevaš stáhtain;

Mii čujuhit ahte stáhta assimilerenpolitihkka sámi álbmoga guovdu lea hehtten ovdáneami ja duohta dáseárvvu ja ovttáárvosašvuođa juksama sámi álbmoga ja muđui siviila servodaga gaska báikkálaččat, nationála dásis, guovlulaččat, rájaid rastá ja riikkaidgaskasaš dásis;

Mii čujuhit viidáseappot ahte lea dárbu álggahit kultuvrralaččat heivvolaš proseassaid, mii dáhkida sámi áššedovdamuša maiguin buktit albmosii ja duođaštit historjjálaš ja dálá assimilerenproseassaid ja- politihka sámi álbmoga guovdu ja makkár váikkuhusat dain proseassain ja politihkas lea leamaš ja lea sámiide ovdeš, dálá ja boahttevaš buolvvaide. Jus galgá joksat soabadeami, de fertet vuos čađahit duohtavuođaproseassa.

Mii čuoččuhit ahte dohkkeheamis, dovddasteamis ja soabadeamis ii leat sáhka dušše sápmelaččaid ja majoritehta álbmoga gaskavuodas, muhto seamma ollu das ahte dohkkehit ja dovddastit ahte assimileren váikkuhii iešguđet sápmelaččaid ja servodagaid iešguđet láhkái. Mii dárbašit eanet rabasvuođa sápmelaččaid ja sámi báikegottiid mánggabeallásaš ja iešguđetlágán vásihusain, mitalusain ja duohtavuođa čilgehusain assimilerema ja otná duohtavuođa ektui;

Mii oaidnit ahte deatalaš lea álggahit soabadanproseassaid mat buhtadit daid negatiivvalaš váikkuhusaid ja ovdáneami mat leat čuohcan sámi álbmogii, sihke oktasaččat ja individuála dásis, assimilerenproseassaid bokte. Mii vuordit ahte duohtavuođa- ja soabadanproseassa maid dagaha buhtadeami sámi álbmogii;

Mii mearridit kártet jo álgán duohtavuohta- ja soabadanproseassaid ja doarjut daid.

Mii ávžžuhit guoskevaš stáhtaid, ovttasráđálaččat soahpat vugiid ja eavttuid iešguđet sámedikkiin, álggahit duohtavuođa ja soabadanproseassaid, maida searvan ovttaskas olbmuide galgá leat eaktodáhtolaš ja sidjiide galgá addit vuoigatvuođa ja psyhkalaš doarjaga, ja ahte mii bidjat doarvá olmmošlaš, tehnikkalaš ja ruđalaš návccaid dákkár bargui;

Mii čujuhit Canada duohtavuohta ja soabadanlávdegotti bargui ja dán barggu bohtosiidda ja čuovvoleapmái našunála dásis ja álgoálbmogiid gaskkas, mii mángga dáfus lea buorren ovdamearkan ja mállen maddái boahttevaš sámi duohtavuođa ja soabadanproseassaide sámi guovlluin ja davviriikkain;

Mii geatnegahttit iežamet juohkit dieđuid duohtavuođa ja soabadanproseassaid ovdáneami birra, ja váikkuhit dan ahte dán lágan proseassat álggahuvvojit nationála dásis, ja rájáid rastá gokko lea dárbu;

Mii vuordit ahte duohtavuođa ja soabadanproseassaid ulbmil lea suokkardit ja duođaštit historjjálaš vealaheapmi ja vuoigatvuodaid rihkkumiid, čilget mot dát váikkuhit sámi álbmogii ja min servvodagaide dálá dilis ja evttohit mot sáhtašii buoridit oktavuođa gaskkal sámiid ja stáhtaid ja sámiid gaskkal siskkáldasat;

Mii vuordit maddái ahte duohtavuođa ja soabadanproseassaid boadusin livččii ahte stáhtaid ovddasteaddjit váldet ovddasvástádusa ja ovttasráđiid sámedikkiiguin nannejit sámiid sajádaga álbmogiin davviriikkain;

Mii čuoččuhit ahte jos mii galgat juksat duohta dásseárvvu ja ovttáárvosašvuođa, de fertejit riikkaidgaskasaččat dohkkehuvvon ja čadni olmmošvuoigatvuodát ja álgoálbmotvuoigatvuodát gudnejahttojuvvot ja searvvahuvvot báikkálaččat, nationála dásis, guovlulaččat, rájáid rastá ja riikkaidgaskasaš dásis, erenomážit eamiálbmotjulggaštus;

Sameparlamentarikerkonferansen samlet i Trondheim/Tråante den 7 februari 2017 dryftat frågan om sanning och försoning för det samiska folket och vill framföra följande:

Vi påpekar att samerna som ett eget folk och som urfolk, i ett nationellt och gränsöverskridande perspektiv, har rätt till självbestämelse och rätt att känna till sin egen historia, att existera som ett samiskt folk, och bestämma över sin egen utveckling och prioriteringar;

Vi framhåller att samerna är ett folk bosatt i **statene** Finland, Norge, Ryssland och Sverige, som i olika omfattning har varit utsatt för, eller fortfarande utsätts för staternas assimileringprocesser på ett sätt som upplevs som negativt av det samiska folket och civilsamhället på nationell och internationell nivå;

Vi framhåller att respektive staters assimileringprocesser har drabbat samerna kollektivt och individuellt både i ett nationellt och i ett gränsöverskridande perspektiv, som ett folk, ett urfolk och en minoritet, oberoende av geografi, ålder, kön eller funktionshinder, och inom civila, politiska, ekonomiska, kulturella och sociala rättighetsområden;

Vi framhåller att vi fortfarande inte har lyckats uppnå reell jämlikhet och likvärdighet mellan det samiska folket och majoritetsbefolkningen i de respektive **statene**;

Vi påpekar att assimileringpolitiken mot det samiska folket har hindrat utvecklingen och reell jämlikhet och likvärdighet mellan det samiska folket och det civila samhället civilsamhället i övrigt på lokal, nationell, regional, gränsöverskridande och internationell nivå;

Vi påpekar också behovet av att inleda kulturellt anpassade processer som garanterar kompetens och kunskap om samiska förhållanden, för att lyfta upp i ljuset och dokumentera historiska och existerande assimileringprocesser och – politik gentemot det samiska folket, och lyfta upp i ljuset vilka konsekvenser sådana processer och sådan politik kan ha haft och fortfarande har för det samiska folket, för nuvarande och framtida generationer. **För att uppnå försoning, måste vi först genom en sannings process;**

Vi hävdar att acceptans, erkännande och försoning är inte bara om förhållandet mellan samer och icke-samer, men lika om godkännande och erkännande att assimilering påverkade olika samer och olika samhällen på olika sätt. Det måste finnas en större öppenhet om mångfalden och skillnader i samers och samiska lokalsamhällen erfarenheter, berättelser och beskrivningar av verkligheten i samband med assimilering och dagens verklighet;

Vi anser det som viktigt att inleda försoningsprocesser som underlättar och avhjälper den negativa utveckling och de konsekvenser som det samiska folket utsatts för genom assimileringprocesserna, både på kollektiv och individuell nivå. **Vi förväntar oss att sannings- och försoningsprocessen leder också till oppreisning för det samiska folk;**

Vi beslutar att kartlägga sannings- och försoningsprocesser som redan inletts och stödja dessa.

Vi uppmanar respektive stater, att i samråd med respektive sameting enas om metoder och villkor för att påbörja sannings- och försoningsprocesser, enskilda ska ha möjlighet att frivilligt delta i processen och erbjudas psykologiskt stöd under tiden, och det ska avsättas tillräckliga mänskliga, tekniska och finansiella resurser till detta arbete;

Vi hänvisar till Sannings- och försoningskommissionens arbete i Kanada och kommissionens rapport och resultat och hur detta arbete har följts upp på nationell nivå och bland urfolken själv, som på

många sätt kan tas fram som goda exempel och vara modeller för en framtida samisk sannings- och försoningsprocesser i samiska områden och nordiska länder.

Vi förpliktar oss att informera om utvecklingen av sannings- och försoningsprocesser, och till att medverka till att sådana processer inleds nationellt och i gränsöverskridande regi där det är nödvändigt;

Vi förväntar oss att målet med sannings- och försoningsprocessen är att granska och dokumentera historiskt förtryck och övergrepp och brott på mänskliga rättigheter, att förklara hur detta påverkar det samiska folket och våra samhällen i dag, och att föreslå hur förhållandet mellan det samiska folket, staterna och samerna sinsemellan kan stärkas;

Vi förväntar oss också att resultaten från sannings- och försoningsprocesserna ska vara att staterna tar ansvar och i samråd med sametingen, stärker samernas ställning som ett folk i de nordiska länderna;

Vi framhåller att för att uppnå reell jämlikhet och likvärdighet måste internationellt erkända och bindande mänskliga rättigheter och urfolksrättigheter respekteras och implementeras på lokal, nationell, regional, gränsöverskridande och internationell nivå, härunder särskilt urfolksdeklarationen;

Parlamentarihkerekonferansese, tjáanghenamme Tráantesne goevten 7.b. 2017, teemam saetniesvoete j̄ih máahtadimmie saemien áálmegidie ḡietedi j̄ih daam lahteste:

Mijjeh tj̄iertestibie saemieh goh akte áálmegie j̄ih aalkoealmetje, dovne nasjonaale j̄ih raastendáaresth perspektijvesne, reaktam j̄ijtjenænnoestæmman utnieh j̄ih reaktam j̄ijtsh histovrijem damtedh, j̄ieledh goh akte saemien áálmegie j̄ih j̄ijtsh evtiedimmien j̄ih prioriteradimmiej bijjelen nænnoestidh.

Mijjeh tj̄iertestibie saemieh leah akte áálmegie mah **statene** Sáevmesne, Nöörjesne, Russlaantesne j̄ih Sveerjesne ároeminie mah joekehtslaakan leah assimileradimmieprosessh dáájreme jallh annje assimileradimmieprosessh dáájremie j̄ijtsh laanteste, j̄ih mejtie saemien áálmegie j̄ih sivjle siebriedahk nasjonaale j̄ih gaskenasjonaale daltesisnie utnieh náake;

Mijjeh tj̄iertestibie fierhten staaten assimileradimmieprosessh leah saemide dievviedamme dovne ektesne j̄ih sj̄ierelaakan dovne nasjonaale j̄ih raastennamhtah perspektijvesne, goh áálmegie, aalkoealmetje j̄ih unnebeláhkoe, geografijen, aalteren, tjoelen j̄ih indivijdi dáaresth sj̄iere daerpiesvoetigujmie, j̄ih sivjle, politihkeles, ekonomeles, kultuvrelle j̄ih sosijaale reaktasuerkiej sisnjeli;

Mijjeh byjhkesjibie mijjeh ibie annje tj̄ielke m̄irrestallemem j̄ih seammavyörtegsvoetem jakseme saemien áálmegi j̄ih j̄ienebeláhkoeárroji gaskem **fiereguhtene gaajhkh staath**

Mijjeh tj̄iertestibie staateles assimileradimmiepolitihke saemien áálmegasse lea evtiedimmiem j̄ih tj̄ielke m̄irrestallemem j̄ih seammavyörtegsvoetem heerredamme saemien áálmegen j̄ih jeatjah sivjle siebriedahki gaskem voenges, nasjonaale, regijonaale, raastendáaresth j̄ih gaskenasjonaale daltesisnie;

Mijjeh aaj tj̄iertestibie daerpies kultuvrelle sj̄iehtedamme prosessigujmie n̄ierhkedh mah maahtoem j̄ih daajroem saemien tsiehkij bijre tj̄irkieh, juktie vueptiestidh j̄ih vihtiestidh histovrijes j̄ih daaletje assimileradimmieprosessh- j̄ih politihkem saemien áálmegen vöoste, j̄ih mah maehtieh vuesiehtidh mah konsekvensh dagkerh prosessh j̄ih politihke lin maahteme utnedh j̄ih annje utnieh saemien áálmegasse, daan beajjetje j̄ih báetijen aejkien boelvide. **For á kunne oppná forsoning, má vi først gjennom en sannhetsprosess;**

Mijjeh tj̄iertestibie jááhkesjimmie, byjhkesjimmie j̄ih máahtadimmie eah leah ajve tsiehkien bijre saemiej j̄ih gaskem, men seamma j̄ijnjem jááhkesjidh j̄ih byjhkesjidh assimileradimmie ovmessie saemieh j̄ih ovmessie siebriedahk joekehtslaakan tsavtsi. Daerpies lissiehtamme ræhpasvoetine gellievoeten j̄ih joekehtsi bijre saemiej j̄ih saemien voenges siebriedahki dáájrehtimmine, soptsesinie j̄ih buerkiestimmine guktie j̄ieleda raaktan lij, mah leah ektiedamme assimileradæmman j̄ih daan beajjetje r̄iektes j̄ieliedasse;

Mijjeh vuejnebe vihkeles máahtadimmieprosessigujmie n̄ierhkedh mah dávvoeh j̄ih viehkietieh dejtie náake konsekvenside j̄ih evtiedimmide mejtie saemien áálmegie lea dáájreme, dovne ektesne j̄ih oktegh, assimileradimmieprosessi tj̄irrh. **Vi forventer at sannhets- og forsoningsprosessen dessuten fører til oppreisning for det samiske folk;**

Mijjeh nænnoestibie joe n̄ierhkeme saetniesvoete- j̄ih máahtadimmieprosessh goerehtalledh j̄ih dam dáarjoehtibie.

Mijjieg haestebe gaajhkh staath, rááresjimmesne fiereguhtine saemiedigkine, vukiej jïh krïevenassi bijre seamadidh juktie saetniesvoete- jïh máahtadimmieprosessigujmie niêrhkedh, aktegsalmetjeh edtjeh jïjtjevyljehke maehdedh meatan árrodh prosesessne jïh faalenassem áadtjodh psykiske dáarjoen bijre jaabnan, jïh nuekies almetjeligke, teknikheles vierhtieh jïh beetnehvierhtieh edtjeh dagkeres barkose vadtasovvedh;

Mijjieg vuesiehtibie barkose Saetniesvoete- jïh máahtadimmiekommisjovnesne Canadesne, jïh kommisjovnen reektehtse jïh illedahkh jïh guhkiebasse barkoe nasjonaale daltesisnie jïh aalkoealmetji gaskemsh, goh gellielaakan maahta goh hijven vuesiehtimmine jïh væjsaldahkine árrodh báetijen aejkien Saetniesvoete- jïh máahtadimmieprosesside saemien dajvine jïh noerhtelaantine.

Mijjieg diêdtem utnebe evtiedimmien bijre bievnedh saetniesvoete- jïh máahtadimmieprosessijste, jïh viehkiehtidh guktie dagkerh prosessh aelkieh nasjonaale, jïh raastendáaresth suerkesne gusnie daerpies;

Mijjieg veanhtadibie ássjele saetniesvoete- jïh máahtadimmieprosessine lea histovrijes diêdtelgimmiem jïh daaresjimmiem jïh miêdtelimmie almetjereaktide kraanskodh jïh vihtiestidh, tjïelkestidh guktie daate daan beajjetje tsiehkesne saemien áálmegem jïh mijjen siebriedahkh tsavtsa, jïh raeriestidh guktie maahta tsiehkiem saemien áálmegen jïh staati gaskem jïh saemiej gaskemsh nænnoestehtedh;

Mijjieg aaj veanhtadibie illedahke saetniesvoete- jïh máahtadimmieprosessijste edtja árrodh staath diêdtem vaeltieh jïh rááresjimmesne saemiedigkiejgujmie, saemiej sijjiem goh áálmege nænnoestehtieh noerhtelaantine.

Mijjieg tjïertestibie jis edtja tjïelke mïrrestallemem jïh seammavyörtegsvoetem buektiehtidh dellie doh gaskenasjonaale jááhkesjamme jïh viêdteldihkie almetjereaktah jïh aalkoealmetjereaktah tjuerieh seahkaramme sjïdtedh jïh meatan vaaltasovvedh voenges, nasjonaale, regijonaale, raastendáaresth jïh gaskenasjonaale daltesisnie, joekoen aalkoealmetjebæjhkoehimmie;

Sameparlamentarikerkonferansen, tjáhkanam Tráantes 7.2. 2017 giehtadaláj tiemáv duohtavuohtha ja sábadibme sáme álmuga vuoksjuj ja tjuovvovattjav moalget:

Mij tsuojggip, sábmelattja avtan álmugin ja iemeálmugin, nasjávnašasj ja aj rájásstididdje perspektijvan, le iesjmierredimrievtesvuohtha ja le riektá ietjasa histávrváv dábdđát, viessot avtan sáme álmugin ja ietjasa ávddánimev ja vuorodimijt mierredit;

Mij dættodip, sábmelattja le akta álmuk gudi árru stáhtajn Vuonan, Ruossjan, Svierigin ja Suoman, gudi iesjgenğa dásen li vásedam, jali vilá vásemi, mastadimprosessajt rijkajs ja majt sáme álmuk ja sivijsa sebrudahka adni negatijvan nasjávnašasj ja rijkajgasskasasj dásen;

Mij dættodip, guoskavasj stáhtaj mastadimprosessas li sámijda guoskam aktisasj ja individuála dásen nasjávnašasj ja aj rájásstididdje perspektijvan, avtan álmugin, iemeálmugin ja unneplágoálmugin, rastá geografija, agij, sjierve ja ájnegettaj gænna li sierra dárbo, ja sivijsa, politihkasasj, ekonomalasj, kultuvralasj ja sosiála rievtesvuodasuorgij sisbielen;

Mij dábdástip, mij ep la ájn jávsádam duohta dásásdussaj jalik avtaárvvusasjvuohtaj sáme álmuga ja ieneplágo álmuga gaskan guoskavasj stáhtajn;

Mij tsuojggip, stáhtaj mastadimpolitihkka sáme álmuga vuoksjuj le hieredam ávddánimev ja duohta dásásdusá ja avtaárvvusasjvuoda jávsádibmáj sáme álmuga ja ietjá sivijsa sebrudagá gaskan bájkálettat, nasjávnašasj dásen, guovloj dásen, rájás rastá ja rijkajgasskasasj dásen;

Mij aj tsuojggip, dárbbu le kultuvralattjat hiebalasj prosessajt álgadit, ma máhtulasjvuodav ja diedoijt sáme ássijn tjárggi, bihusittjat ja duodastittjat histávrválasj ja dálásj mastadimprosessajt ja - politihkas sáme álmuga vuoksjuj ja bihusittjat máhttelis vájkkudusájt prosessajs ja politihkas sámijda ávdep, dálásj ja boahhte buolvajda. **For å kunne oppnå forsoning, må vi først gjennom en sannhetsprosess;**

Vi fremholder at aksept, erkjennelse og forsoning ikke bare handler om forholdet mellom samer og ikke-samer, men i like stor grad om aksept og erkjennelse om at assimileringen rammet ulike samer og ulike samfunn ulikt. Det er behov for økt åpenhet om mangfold og ulikheter i samers og samiske lokalsamfunns erfaringer, fortellinger og virkelighetsbeskrivelser knyttet til assimilering og dagens virkelighet;

Mij vuojnnep ájnasvuodav álgadittjat sábadimprosessajt ma giehpedit ja buohtti dajt negatijvva vájkkudusájt ja ávddánimijt ma li sáme álmugav vahágahttám, aktisasj ja aj individuála dásen, mastadimprosessaj baktu. **Vi forventer at sannhets- og forsoningsprosessen dessuten fører til oppreisning for det samiske folk;**

Mij mierredip guoradallat álgadam duohtavuohtha- ja sábadimprosessajt ja dajt doarjjot.

Mij ávttijp guoskavasj stáhtajt, aktijrádálattjat guoskavasj sámedikkij, vuogijt ja ævtoijt sjihtadittjat duohtavuoda- ja sábadimprosessaj álgadittjat, majda sæbrram ájnegis ulmuttijda galggá liehket iesjmiellusasj ja sidjij galggá vaddet psyhkasasj dárjav, ja biejaduvvá nuoges ulmusj-, teknihkasasj ja rudálasj resursajt dakkir bargguj;

Mij vuosedip Canada duohtavuoda- ja sábadusnammadusá bargguj ja dan bargo tjielggidussaj ja báhtusijda ja gátsedibmáj nasjávnašasj dásen ja álgoálmugij gaskan, mij moatte láhkáj le buorre ávddágávvan ja lájddistiddjen boahhte sáme duohtavuoda- ja sábadusprosessajda sáme guovlojn ja nuorttarijkajn;

Mij lip vielggen diedojt juogadittjat duohtavuoda- ja sábadimprosessaj ávdđánime birra, ja vájkkudittjat vaj dákkir prosessa álgaduvvi nasjåvnålasj dásen, ja rájáj rastá gággu la dárbbu;

Mij vuorddep, duohtavuoda- ja sábadusprosessaj ulmme le átsádit ja duodastit histávrrålasj niejddemav ja almasjrievtesvuodaj doadjemijt, tjielggit gáktu dá sáme álmugij ja mijá sebrudagájda vájkkudi dálåsj dilen ja oajvvadit gáktu aktisasjvuoda sámiij ja stáhtaj gaskan ja sámiij gaskan sissnjålattjat lulun gievrrodivvat;

Mij vuorddep aj, duohtavuoda- ja sábadusprosessaj báhtusin, stáhtaj ávdástiddje ávdåsvåsståduosåv vålldi ja aktijrådalattjat sámedikkij nanniji sámiij diliijt álmugin nuorttarijkajn;

Mij dættodip, jus mij galggap jåvsådit duohta dássåduosåsj ja avtaårvvusåsjvuohatj, de viertti rijkaigasskasattjat dånkkiduvvam ja vælggogis almasjrievtesvuodajt ja álggoálmukrievtesvuodajt vieleduvvat ja doajmmaj biejaduvvat bájkålattjat, nasjåvnålasj dásen, guovloj dásen, rájáj rastá ja rijkaigasskasåsj dásen, ållagasj iemeálmuktjielggidus;